

50 éves a GKE/MFTTT

(Emlékezés a GKE megalakulásának évfordulója alkalmából)

A Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaság (MFTTT), mint a Geodéziai és Kartográfiai Egyesület (GKE) jogutóda emlékülést szervezett a GKE megalakulásának 50. éves évfordulójának megünneplésére. Az emlékülést a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) nagytermében, 2006. december 12-én tartották meg.

A megemlékezésen minden szakterület képviselői részt vettek. Jelen voltak szakterületünk akadémikusai, a földügyért felelős vezetők, a katonai térképészet vezető munkatársai, intézményi vezetők és dolgozók (földhivatalok, FÖMI stb.), vállalkozások vezetői és munkatársai.



Az emlékülésre megtelt az Akadémia nagyterme
(Fotók: Hodobay-Böröcz András)

Az emlékülés ünnepélyes hangulatát az Akadémia vonósnyegyesének varázslatos Mozart előadása vezette be.

Az emlékülés megkezdésekor *dr. Klinghammer István*, a Társaság alelnökének felkérésére a jelenlévők egy perces néma felállással emlékeztek meg *Apagyi Gézaról*, a Társaság közel-múltban elhunyt elnökéről. Alelnök úr az ülés levezetésére a GKE alapító tagját, *Raum Frigyest* urat kérte fel.

Raum Frigyest röviden visszatekintett a GKE alapításának körülményeire, annak szakmai fontosságára. Elmondta, hogy az Egyesület rövid idő alatt szakmai elismerést vívott ki, amely az átalakulás után is megmaradt.

Ezt követően felkérte *dr. Klinghammer Istvánt*, az MFTTT alelnökét előadásának megtartására.



Raum Frigyest, a GKE alapító tagja köszönti az emlékülést

„Köszöntő – köszönet

Egy ötven éves szakmai szervezet születésnapjára üdvözlése örömteli pillanatot jelent az olyan hozzátartozónak, aki negyven éve tagja az egyesületnek...

Végzett hallgatóként, friss diplomásként 1966-ban léptem a tagok közé, és attól az időtől kezdve szakmai életem és pályafutásom minden jelentős mozzanata ehhez a közösséghez kötődik.

Az egyesület szakmai fórumot teremtett munkám, eredményeim bemutatására; hozzásegített nemzetközi kitekintésben történő megismertetéséhez és támogatott hazai és nemzetközi konferenciák, kiállítások, tudományos fórumok rendezésében.

Az egyesület folyóiratának évkönyvekbe rendezett kötetei hűen tükrözik mindazt, amihez az évtizedek alatt a szakmai közösség hozzásegített, kiolvasható belőle mindaz a pártfogás és támogatás, amit kaptam.

Mindabban, amit a negyven év alatt elértem – a magyar és a német akadémia tagsága, a nemzetközi térképészeti egyesület tiszteleti tagsága –, abban a magyar szakmai közösség legalább egyharmadban tulajdonos.

Ezért az ötven év köszöntése egyben köszönet az én, közösségtől kapott negyven évemért, és egyúttal tisztelgés mindazok előtt, akik az ötven év alatt ápolták, szolgálták és gondozták

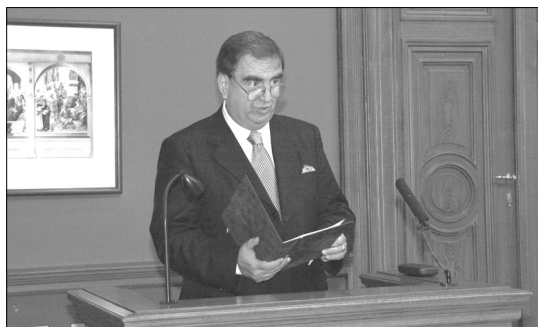
ezt a rangos szakmai közösséget, a magyar térképészek mindenkit jó szívvel befogadó nagy családját.



A személyes hangvétel után engedjenek meg néhány gondolatot az ötven évvel ezelőtti alapítás szakmatörténeti jelentőségéről és napjaink kihívásáról...

A térképtudomány etablációja a XX. század 20-as éveinek közepén kezdődött, és nemzetközi szinten a második világháború után teljessé vált ki. Jelentős szerepet játszott ebben a térképész társaságok, térképész folyóiratok és térképész tanszékek megalapítása:

A Német Térképészeti Társaság, a térképészet tudományának első önálló intézménye, 1937-ben Lipcsében alakult meg. A kezdeményezők a berlini székhelyű Országos Felmérés Birodalmi Hivatala és a nagy német térképkiaadók voltak. A társaság taglétszáma induláskor 337 fő volt, amely 1942-ig 642-re növekedett.



Dr. Klinghammer István, az MFTTT alelnöke

Az 1920-as évek elején indultak az első önálló folyóiratok: a svéd *Globen* 1922-ben, a lengyel *Polski Przegląd Kartograficzny* 1923-ban jelent meg. A csak térképtörténettel foglalkozó évkönyv, az *Imago Mundi* 1935 óta jelenik meg Hollandiában. A magyar állami térképészet 1930-tól adott ki folyóiratot, a *Térképészeti Közlönyt*. A folyóiratot kezdetben Németh József, 1933-tól Irmédi-Molnár László szerkesztette.

Irmédi-Molnár László a térképtudomány magyarországi etablációjában azáltal is nagy szerepet játszott, hogy 1953-ban ő szervezte meg az első hazai térképtudományi tanszéket.

A térképészet felsőfokú oktatása 1923-ban Moszkvában kezdődött a MIIGaIK (Moszkovszkij Insztitút Inzszenorov Geodézii, Aerofoto-

szjomki i Kartografii) nevet viselő főiskolán. A moszkvai és szentpétervári (leningrádi) egyetemek földrajzi karain 1929-ben, illetve 1930-ban térképész tanköröket létesítettek. 1928-ban Moszkvában a geodézia, fotogrammetria és kartográfia számára CNIIGaIK néven kutatóintézetet alapítottak.

Az 1930-as évek elején a térképészetet Európa más részén csupán – más súlypontokkal –, a zürichi műszaki főiskolán (ETH) és a bécsi kereskedelmi főiskolán oktatták.

Érdekesség, hogy az USA-ban az első egyetemi tankönyv, a *General Cartography* 1938-ban jelent meg. Szerzője Raisz Ervin, a Harvard Egyetem tanára, aki 1923-ban települt át Magyarországról az USA-ba.

Az etabláció első szakaszában a magyar tematikus térképészet is felzárkózott a nemzetközi élvonalba, főleg Teleki Pál tevékenysége révén, aki tanulmányokat írt a tematikus kartográfia módszereiről.

Az etabláció az 1950-es évek végén, illetve az 1960-as évek elején zárult le. Cezúrának a Nemzetközi Térképészeti Társulás 1959-ben történt megalapítását tekinthetjük.

A térképtudomány ekkor lépett a konszolidáció szakaszába.

A térképészet tudományának konszolidált helyzete, miután ez a fiatal tudományág biztos pályára állt, a digitális technológiák bevezetése után fordulatot hajtott végre. A XX. század utolsó három évtizedének tudományos-technikai fejlődése, kiváltképpen a mikroelektronika forradalma, olyan változásokat hozott a térképészetben, amelyek igénylik az éppen önállóvá vált tudományág ismeret- és tudományelméleti kérdéseinek újra fogalmazását. A digitális technikák nemcsak a térképek megjelenési formáit változtatták meg, hanem átalakították a térhez kötött strukturális adatok feldolgozását is. A műholdas távérzékelés, a GIS, azaz a geoinformációs rendszerek és a GPS, a globális helymeghatározás alkalmazásának robbanásszerű elterjedése, valamint a digitális képfeldolgozás és a számítógépes grafika igen rövid idő alatt történt térhódítása paradigmaváltást jelentett a térképészetben.

Új térképészeti korszak küszöbét léptük át, amelynek következményei nemcsak a térképészet tárgyszféráját érintik, hanem a tudományág elméleti meghatározása szempontjából is messzemenő konzekvenciákkal járnak.



Egyesületünk már megalakulásakor kiváló szakmai előzményekre és hagyományokra támaszkodva biztos alapokon állt. Fórumával összefogta tudományunk etablációjának magyarországi intézményeit, szakmai műhelyeit. Hídat és képviselőt biztosított az ideológiától terhelte bezárkózó években is a nemzetközi tudományos közösségekhez.

Bekapcsolta kollégáinkat a geodézia, fotogrammetria és kartográfia nemzetközi szervezeteibe, ellátta Magyarország képviselőtét a szakmai világban.

Az utóbbi két évtized szakmai paradigma-váltását is segítette, biztosította a jobbra és többre törő kollégák szellemi gazdagodását... Most is kapocs a világhoz.

Köszöntő – köszönetem zárásaként idézem az egyetemalapító Pázmány Péter intelmét: „okos embereknek nem a hímes szavak, hanem az erős valóságok tetszenek”.

Egyesületünk múltja és jelene erős valóság – maradjon az a jövőben is!”

Klinghammer alelnök úr előadását nagy érdeklődés kísérte. A hallgatóság figyelme fokozódott, amikor *Raum Frigyes* levezető elnök bejelentette a következő előadót, *Benedek Fülöp* szakállamtitkár urat.

„Tisztelettel köszöntöm az Emlékkülésen megjelenteket.

A Geodéziai és Kartográfia Egyesület – mai nevén a Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaság – az 50 évvel ezelőtti megalakítását a földmérési, térképészeti szakterületen dolgozó szakemberek kezdeményezése és az irányító hatóság támogatása tette lehetővé. Az egyesület megalakulásában, illetve ennek támogatásában jelentős szerepet játszott az a felismerés, hogy a soron lévő szakmai, szakmapolitikai kérdések megvitatására, az éppen aktuális földmérési, térképészeti feladatok végrehajtásával kapcsolatos tapasztalatok értékelésére és átadására, nyíltabb eszmecserekre az Egyesület fórumai adnak lehetőséget. Az Egyesület a kezdetektől szoros kapcsolatban állt és áll irányító hatósággal. A földmérést és térképészetet irányító hivatal több munkatársa az alapítástól kezdve részt vett az Egyesület munkájában. Jelzi ezt az is, hogy az Egyesület első elnöke Váhl Miklós volt, aki akkor az Állami Földmérési és Térképészeti Hivatalt (ÁFTH) vezette. Ez a gyakorlat nyomon követ-

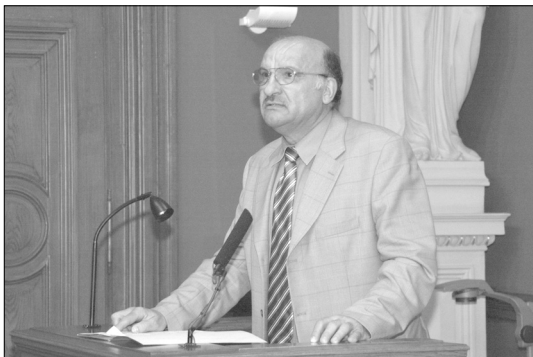
hető napjainkig. A földügyi szakterület mindenkor irányító hatóságának vezetői és munkatársai jelentős szerepet vállaltak az Egyesület vezetésében elnökként, elnökhelyettesként és más tisztségviselőként, az egyesület legutolsó elnöke is az FVM Földügyi és Térinformatikai Főosztályának tragikus betegségben elhunyt vezetője, *Apagyi Géza* volt, akire emlékezzünk e helyen is.

1967 óta az ágazat tevékenységét a mezőgazdasági tárca irányítja. Az ÁFTH utódjaként a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztériumban megalakult az Országos Földügyi és Térképészeti Hivatal (OFTH). Az átalakulás az Egyesület életében is jelentős változást hozott, együttműködési szerződés megkötésére került sor az OFTH-val. Az együttműködési megállapodás a kölcsönös előnyök alapján anyagi támogatást biztosított a működés, ezen belül a rendezvények, a szaklap és szakkiadványok költségeihez. A Hivatal pedig követelményként támasztotta az Egyesült számára a földmérés és térképészet soron lévő feladatainak szakmai-társadalmi megvitatását, az egyesületi tagok tájékoztatását, az elgondolásokat, javaslatok nyílt, szabad szellemű megtárgyalását, kifejezve azt, hogy az irányító hatóság várja és elvárja az Egyesület véleménynyilvánítását a döntés-előkészítésben, és támogatását a végrehajtásban. Az évek során sok értékes véleményt, szakmai javaslatot és észrevételt közvetítettek az egyesület tagjai az aktuális feladatokkal kapcsolatban, gondoljunk csak az előző években végzett vízszintes és magassági alappont hálózatokkal, a polgári topográfiai térképekkel, az egységes ingatlan-nyilvántartás bevezetésével, a földhivatalok informatikai rendszerének fejlesztésével, az állami földmérési alaptérképek készítésével, a termőföldek privatizációjával, a Nemzeti Kataszteri Program végrehajtásával összefüggő munkákra. Ezekhez a témákhoz az Egyesület számos rendezvénye, a szaklap számos közleménye kapcsolódott. A napi munkákban dolgozó földmérők, térképészek és a geodézia tudományát művelők közötti kapcsolat és információcsere jelentős támogatást adott a sikeres munkához.

Emellett az Egyesület a földmérés, térképészet szakterület nemzetközi kapcsolatait is ápolja. Ennek köszönhető, hogy az Egyesület tagjai közül néhányan a Nemzetközi Geodéziai Szövetségben különböző vezetői tisztségekben is megtalálhatók, mintegy elismerve ezzel az egyesületben végzett szakmai tevékenység színvonalát is.

A rendszerváltás követően, az OFTH megszűnésével a földművelésügyi tárca, ezen belül a Földügyi

és Térképészeti Főosztály, mai nevén a Földügyi és Térinformatikai Főosztály lett a hazai földmérés és polgári térképészet irányítója. A társadalmi változások következtében a megoldandó szakfeladatok is változtak. A mai kor színvonalának megfelelően jelentős műszaki, informatikai fejlesztések kerültek előtérbe. A globális műholdas helymeghatározó rendszerek, az elektronikus ügyintézés, az Internet megjelenése és napi gyakorlattá válása új kihívások elé állítja az Egyesület és természetesen a földügyi szakigazgatást is. Új alapokra helyeződött az Egyesülettel való együttműködés is, a Földmérési és Távérzékelési Intézet útján biztosítjuk azokat az anyagi, dologi feltételeket, amelyek lehetővé teszik az egyesületi munka színvonalának fenntartását. *Ezt a támogatást a jövőben is fenntartjuk.*



Benedek Fülöp, az FVM szakállamtikára

Összességében a tárca és a földügyi szakigazgatás részéről úgy érezzük, hogy az Egyesület 50 éve alatt hathatósan támogatta az állami földmérés és térképészet elképzeléseit, együttműködésével – a tudomány és a gyakorlat közötti kapcsolat biztosításával – sikerült a feladatainkat a lehető legmagasabb szakmai színvonalon végrehajtani. Ezért köszönet illeti az alapítókat, a fél évszázad során az egyesületben tisztséget vállalókat, és azokat is akik tagként értékes szakmai tapasztalataikat tovább adták. Az Egyesületnek az elkövetkezendő évekre kívánom, hogy a földüggyel a kapcsolat, az együttműködés továbbra is ebben a szellemben folytatódjon. Kívánom, hogy az Egyesület meg tudjon felelni azoknak a kihívásoknak, amelyeket a műszaki, technikai haladás, a társadalmi viszonyok fejlődése állít tagjai elé.”

Az ülés résztvevői megnyugvással hallgatták szakállamtikár úr szavait, melyekből kicsengett, hogy a felső vezetés a jövőben is számít a Társaság szakmai munkájára, a szakmai társadalmat mozgató és összetartó erejére.



A hallgatóság nagy érdeklődéssel figyelte a köszöntőket

A szakállamtikári köszöntő után Szabó Gyula ezredes úr, a Magyar Honvédség Térképész Szolgálat főnöke üdvözölte az emlékülést.

*„Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Emlékülés!
Kedves Tagtársak! Hölgyeim és Uraim!*

Engedjék meg, hogy a Magyar Honvédség Térképész Szolgálat személyi állománya és a magam nevében őszinte tisztelettel köszöntsem emlékülésünk valamennyi résztvevőjét, ötvenéves jubileumát ünneplő Társaságunk tagságát. Engedjék meg, hogy megkülönböztetett tisztelettel üdvözölhessem Társaságunk alapító tagjait.

Most az ünnepi megemlékezésen első szavam a köszöneté lehet. Köszönet azért, hogy a Társaság, illetve elődje az Egyesület mindenkori vezetősége és tagsága a maga lehetőségeivel támogatta munkánkat, segítette feladataink teljesítését.

Köszönet azért is, hogy a katonai térképészet kényszerű elzártsága időszakában is módot találtak a szakmai, kollegiális és emberi kapcsolatok fenntartására, ápolására.

Tisztelt Emlékülés!

A katonai térképészet vezetői, szakemberei felismerték azt a lehetőséget, amelyet az alakuló szakmai egyesület biztosíthat tagjai számára. Azonnal bekapcsolódtak a szervezet munkájába. Vezetői, munkatársai nevét az alapító tagok között olvashatjuk. Szerencsére többük nevével most is találkozhatunk. Munkatársaink folyamatosan részt vettek a Társaság vezető szervei, az Intéző Bizottság, illetve szakterületeinkhez közvetlenül kapcsolódó szakosztályok, bizottsá-



Szabó Gyula ezredes, az MH TÉSZ szolgálatfőnöke

gok munkájában. Hasonló módon aktív szerepet vállaltak a Társaság rendezvényei, szakmai konferenciák, kiállítások lebonyolításában.

A Társaság működése teret nyitott a katonatérképészek számára is. Az előadások, bemutatók módot nyújtottak a tájékozódásra, a szakmai tapasztalatok megismerésére, azok cseréjére. A fiatal szakembereink számára lehetőség nyílt a szakmai kitekintésre, majd saját felkészültségük bemutatására. A szakmai bemutatkozás fórumai lettek az egyesületi előadások.

Az Egyesület (Társaság) szakfolyóirata teret biztosított az elért eredmények publikálására, a felgyülemlett tapasztalatok közzétételére. Több, később nevet szerzett társunk első írásai itt jelentek meg. S ez a folyamat napjainkig tart.

A Társaság szervezésében tartott konferenciák, tanácskozások résztvevőiként munkatársaink részeseivé válhattak a földmérés-térképészet társadalmi-tudományos életének. Elegendő utalni a tanácskozások írásos anyagaira, vagy a Társaság gondozásában megjelent kiadványokra, ahol rendre találkozhatunk katonatérképészek neveivel.

Utalhatok olyan együttműködésre, amelyet az egyesület szabadabb mozgástereivel biztosított az 1960-as, 1970-es években. A nemzetközi rendezvények anyagainak megismerése, esetenként ilyen rendezvényekre való kijutás segítségével támogatta szolgálatunkat.

Szólhatok arról, hogy szolgálatunk neves elődeinkre való megemlékezéseim mindig számíthattunk a Társaság közreműködésére is. Tóth Ágoston, Rédey István, Imrédi-Molnár László és mások emlékének ápolása során a társaság támogatását élvezve tettünk eleget kötelezettségeinknek. Reméljük, hogy a Társaság eredményes működéséhez szolgálatunk is hozzájárult.

A magunk részéről elmondhatjuk, hogy a katonai térképészet társadalmi elismertségének fontos tényezőjeként vesszük számba a Társaság vezetésében, szakosztályaiban végzett munkát.

Kedves Tagtársak!

Az ünnepi megemlékezéshez kötődő számvetéssel érzékeltetni kívántuk azt a különleges kapcsolatot, amely szolgálatunkat a Társasághoz fűzi. Ebben benne foglalják a kölcsönös segítség, a támogatás vállalása, az eredményekben testet öltő együttműködés.

Az ötven év alatt számos feladatot, sokféle szakmai (elméleti, gyakorlati) problémát kellett kinek-kinek a maga területén megoldani. Napjaink feladatai sem könnyebbek, csak mások, talán összetettebbek és a körülmények is bonyolultabbak. A sok szálon futó geoinformációs tevékenység talán még az eddiginél is nélkülözhetetlenebbé teszi a szakmai-tudományos együttműködést. Még szükségesebbé válik a szakterületünk jelentős hányadát tömörítő Társasággal való együttgondolkodás, szellemi erőink koncentrációja.

Ehhez és a jövőbeni eredményes munkálkodáshoz kívánok Társaságunk minden tagjának erőt, egészséget, szakmai és emberi sikereket!”

Az emlékülést megtisztelte *dr. Ferencz József* úr, az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT) elnöke is, aki a következő üdvözlő beszédet mondta:

*„Tisztelt Elnök Úr!, Tisztelt Emlékülés!
Hölgyeim és Uraim!*

Nagy megtiszteltetés számomra, hogy Emlégyűlésük szervezőinek, előadóinak, résztvevőinek és indirekt úton Társaságuk minden tagjának tisztelettel és szeretettel tolmácsolhatom az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság elnökségének és Földmérő Szakosztályunknak baráti üdvözlését.

A Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaság félévszázados elismert, értékelt és nagyra becsült szakmai tevékenységre mi, erdélyi földmérők büszkén nézünk föl. Számos szakmai sikerünk eléréséhez az Önök tevékenysége is hozzájárult. Külön kiemelném a hozánk eljuttatott szakirodalmuk szerepét, különös tekintettel a nemzetközileg is nagyra értékelt folyóiratuk, a Geodézia és Kartográfia jelentősé-

gére. Elmondhatom, hogy e folyóirat hosszú időn át számunkra az egyedüli kapcsolatot jelentette a nemzetközi szakmai világgal, biztosítva a pontos, hiteles, naprakész tájékozódásunkat.

A Társaságuk fél évszázados tevékenységének utóbbi tizenöt éve számunkra különös jelentőségű: együvé tartozásunk konkrét formákat öltött a Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaság intézményesített együttműködésének keretein belül. Együtműködésünk fő hozadéka az erdélyi magyar földmérők szakmai színvonalának állandó növekedése, amely része az erdélyi magyar tudományosság helyreállításának. Ezt a valóságot értékelte Társaságunk elnöksége, amikor a Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaság az erdélyi magyar tudománysszervezés érdekében kifejtett tevékenységét



Dr. Ferencz József, az EMT elnöke

a PRO SCIENTIA TRANSYLVANICA emlékéremmel és az azt kísérő Díszoklevéllel honorálta. Kihasznlom az alkalmat és ezúttal is megköszönöm a szakosztályunknak és tagságunknak nyújtott segítségüket.

Meggyőződésünk, hogy jó úton haladunk, együttműködésünk a jövőben is folytatódni fog, amelynek alapfeltétele társaságaink további tevékenysége. Ehhez a Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaságnak további sikeres működést, eredményes munkát és megérdemelt elismerést, tagságának pedig jó egészséget kívánok Társaságunk elnöksége és a magam nevében: VI-VAT, CRESCAT, FLOREAT.”



Az üdvözlő szavak után *Ferencz József* úr az EMT emlékplakettjét nyújtotta át az MFTTT részére, melyet *Klinghammer István* alelnök úr vett át.

A köszöntéseket az Akadémia vonósnégyesének „mini” hangversenye zárta.



Az Akadémia vonósnégyese

A vonósnégyes élményszámba menő előadása után az MFTTT a résztvevőket szerény állófogadásra hívta, melyen pohárköszöntőt *dr. Detrekői Ákos* akadémikus úr, az MFTTT korábbi alelnöke mondott.

A pohárköszöntőt követően tagtársaink élénk beszélgetést folytattak, felelevenítve régmúlt idők eseményeit, aggodalommal és bizakodva tárgyalták a jövőt.



Dr. Detrekői Ákos akadémikus köszöntőt mond

Az emlékülés méltó volt a Geodéziai és Kartográfiai Egyesület múltjához, a Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaság jelenéhez és jövőjéhez.